

Sygn. akt WA 22/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 października 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jan Bogdan Rychlicki (przewodniczący)

SSN Jerzy Steckiewicz

SWSO del. do SN płk Krzysztof Mastalerz (sprawozdawca)

Protokolant : Marcin Szlaga

przy udziale prokuratora Naczelnej Prokuratury Wojskowej płk. Jana Żaka
w sprawie płk. rez. E. N. uniewinnionego od popełnienia przestępstwa z art. 362 §
1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., po rozpoznaniu w Izbie Wojskowej na rozprawie w dniu
10 października 2013 r., apelacji na niekorzyść wniesionej przez prokuratora od
wyroku Wojskowego Sądu Okręgowego w W. z dnia 10 lipca 2013 r., sygn. akt: So
../12,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Wojskowemu
Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 10 lipca 2013 r. Wojskowy Sąd Okręgowy w W. (sygn. akt:
So ../12) uniewinnił płk. rez. E. N. od tego, że:

„w okresie od dnia 04 stycznia 2010 roku do dnia 16 września 2011 roku, w K.,
działając w krótkich odstępach czasu i ze z góry powziętym zamiarem oraz w celu
osiągnięcia korzyści majątkowej, samowolnie używał pojazdu wojskowego w
postaci samochodu funkcyjnego marki „FIAT SIENA” do odbywania przejazdów z

miejsca zamieszkania, do miejsca pełnienia służby wojskowej i z powrotem w dniach:

04.01.2010 r. na trasie o długości 12 km na szkodę w wysokości 16,92 zł (netto);
05.01.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 14,10 zł (netto);
08.01.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 14,10 zł (netto);
12.01.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 14,10 zł (netto);
13.01.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 14,10 zł (netto);
19.01.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 14,10 zł (netto);
20.01.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 14,10 zł (netto);
21.01.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 14,10 zł (netto);
25.01.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 14,10 zł (netto);
27.01.2010 r. na trasie o długości 11 km na szkodę w wysokości 15,51 zł (netto);
08.02.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 14,10 zł (netto);
09.02.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 14,10 zł (netto);
09.02.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 14,10 zł (netto);
10.02.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 14,10 zł (netto);
18.02.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 14,10 zł (netto);
23.02.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 14,10 zł (netto);
24.02.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 14,10 zł (netto);
04.03.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 14,10 zł (netto);
09.03.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 14,10 zł (netto);
09.03.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 14,10 zł (netto);
10.03.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 14,10 zł (netto);
10.03.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 14,10 zł (netto);
23.03.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 14,10 zł (netto);
25.03.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 14,10 zł (netto);
25.03.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 14,10 zł (netto);
08.04.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 14,10 zł (netto);
12.04.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 14,10 zł (netto);
13.04.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 14,10 zł (netto);
13.04.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 14,10 zł (netto);
14.04.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 14,10 zł (netto);

[illegible]

29.07.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 14,10 zł (netto);
30.07.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 14,10 zł (netto);
03.08.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 14,10 zł (netto);
05.08.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 14,10 zł (netto);
16.08.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 21,97 zł (netto);
17.08.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 21,97 zł (netto);
23.08.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 21, 97 zł (netto);
25.08.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 21,97 zł (netto);
26.08.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 21,97 zł (netto);
15.09.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 21,97 zł (netto);
16.09.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 21,97 zł (netto);
16.09.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 21,97 zł (netto);
28.09.2010 r. na trasie o długości 11 km na szkodę w wysokości 25,34 zł (netto);
28.09.2010 r. na trasie o długości 9 km na szkodę w wysokości 22,52 zł (netto);
29.09.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 21,97 zł (netto);
12.10.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 21,97 zł (netto);
14.10.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 21,97 zł (netto);
26.10.2010 r. na trasie o długości 11 km na szkodę w wysokości 25,34 zł (netto);
24.11.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 23,93 zł (netto);
06.12.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 23,93 zł (netto);
07.12.2010 r. na trasie o długości 11 km na szkodę w wysokości 25,34 zł (netto);
09.12.2010 r. na trasie o długości 11 km na szkodę w wysokości 25,34 zł (netto);
22.12.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 21,97 zł (netto);
27.12.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 21,97 zł (netto);
28.12.2010 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 21,97 zł (netto);
08.02.2011 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 21,97 zł (netto);
09.02.2011 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 21,97 zł (netto);
10.02.2011 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 21,97 zł (netto);
11.02.2011 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 21,97 zł (netto);
14.02.2011 r. na trasie o długości 11 km na szkodę w wysokości 25,34 zł (netto);
15.02.2011 r. na trasie o długości 11 km na szkodę w wysokości 25,34 zł (netto);
18.02.2011 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 23,93 zł (netto);

23.02.2011 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 23,93 zł (netto);
10.03.2011 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 23,93 zł (netto);
04.05.2011 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 23,93 zł (netto);
12.05.2011 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 23,93 zł (netto);
24.05.2011 r. na trasie o długości 11 km na szkodę w wysokości 25,34 zł (netto);
25.05.2011 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 23,93 zł (netto);
01.06.2011 r. na trasie o długości 11 km na szkodę w wysokości 25,34 zł (netto);
02.06.2011 r. na trasie o długości 11 km na szkodę w wysokości 25,34 zł (netto);
06.06.2011 r. na trasie o długości 11 km na szkodę w wysokości 25,34 zł (netto);
06.06.2011 r. na trasie o długości 11 km na szkodę w wysokości 25,34 zł (netto);
17.06.2011 r. na trasie o długości 11 km na szkodę w wysokości 25,34 zł (netto);
21.06.2011 r. na trasie o długości 11 km na szkodę w wysokości 25,34 zł (netto);
29.06.2011 r. na trasie o długości 11 km na szkodę w wysokości 25,34 zł (netto);
13.09.2011 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 23,93 zł (netto);
14.09.2011 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 23,93 zł (netto);
15.09.2011 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 23,93 zł (netto);
16.09.2011 r. na trasie o długości 10 km na szkodę w wysokości 23,93 zł (netto);
pomimo utraty ważności – z dniem 01 stycznia 2010 roku karty drogowej „B” o nr 5/2007/IWsp.SZ (na mocy Decyzji Nr 349/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 13 października 2009 roku – Dz. Urz. MON z dnia 4 listopada 2009 r., Nr 19 poz. 218) uprawniającej go w myśl pkt. 4 Decyzji Nr 162/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 09 kwietnia 2008 r., w sprawie zasad korzystania ze służbowych samochodów osobowych i samochodów dyżurnych w resorcie obrony narodowej (Dz. U. z dnia 28 kwietnia 2008 r., Nr 07 poz. 81), do odbywania codziennego dojazdu do miejsca pracy i powrotu do miejsca zakwaterowania, przez co wyrządził łącznie szkodę wysokości, co najmniej 2447,71 zł (brutto),
tj. od popełnienia przestępstwa z art. 362 § 1 kk w zw. z art. 12 kk”.

Apelację na niekorzyść oskarżonego wywiódł prokurator.

Skarżący zarzucił „błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na treść zaskarżonego wyroku polegający na dowolnym przyjęciu, iż działaniu oskarżonego nie można przypisać zamiaru bezpośredniego kierunkowego zmierzającego do osiągnięcia korzyści majątkowej, jako znamienia

determinującego występki z art. 362 § 1 k.k., podczas gdy prawidłowa analiza dowodów przeprowadzonych w sprawie, prowadzi do zgoła odmiennych wniosków, tj. że oskarżony mając świadomość, iż przejazdy nie służbowe z użyciem samochodu dyżurnego marki Fiat Sienna mogą być realizowane tylko odpłatnie, samowolnie używał ww. pojazdu do przejazdów prywatnych, który to sposób działania oskarżonego, jednoznacznie wskazuje na cel i motywacje jego postępowania, tj. świadomego i ukierunkowanego bezpośrednio na – osiągnięcie korzyści majątkowej (*dolus directus coloratus*), a w konsekwencji pozwala na przypisanie mu występkę wyczerpującego znamiona z art. 362 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.”

W oparciu o tak przedstawiony zarzut prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył.

Apelacja prokuratora jest zasadna.

Zasygnalizować jednak trzeba sprzeczność pomiędzy zarzuceniem błędu w ustaleniach faktycznych mających wpływ na treść orzeczenia, a uzasadnieniem złożonego środka odwoławczego, w którym przyjęto prawidłowy stan faktyczny, a jedynie Sąd pierwszej instancji dokonał błędnej oceny zebranych dowodów poprzez przekraczanie granic ich swobodnej oceny (s.3,5).

Zgodzić się należy z ustaleniem, że oskarżony z uwagi na regulacje wprowadzone Decyzją Ministra Obrony Narodowej Nr 322/MON z dnia 15 września 2009 r. w sprawie ustalenia wykazu stanowisk, na których przysługują samochody funkcyjne o określonej formie dysponowanie lub ryczałt miesięczny (Dz. Urz. MON Nr 17 poz. 176) z dniem 1 stycznia 2010 r. utracił możliwość, jako Szef Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w K., do bezpłatnych przejazdów samochodem funkcyjnym z miejsca zakwaterowania do miejsca pełnienia służby. W wypadku przejazdów oskarżonego z wykorzystaniem dyżurnego samochodu zastosowanie miała Decyzja MON 162/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 9 kwietnia 2000 r. – w sprawie korzystania ze służbowych samochodów osobowych i samochodów dyżurnych w resorcie obrony narodowej (Dz. Urz. MON Nr 7 z poz. 81).

Słusznie zatem Sąd pierwszej instancji przyjął, że po dniu 1 stycznia 2010 r. przejazdy służbowe mogły być realizowane tylko odpłatnie (poza wypadkami określonymi w pkt. 5 cyt. Decyzji Nr 162/MON). Zgodnie z treścią art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1995 r. o urzędzie Ministra Obrony Narodowej (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 189) w stosunku do osób pełniących czynną służbę wojskową, w tym Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, decyzje Ministra Obrony Narodowej mają moc rozkazu wojskowego. Oskarżony płk. E. N. zobowiązany był do wykonania rozkazu w zakresie korzystania z dyżurnego samochodu służbowego. Podkreślić należy, że przedmiotem postępowania nie są podróże służbowe oskarżonego przy wykorzystaniu samochodu marki Fiat Sienna w celu realizacji obowiązków Szefa WSzW w K., a bezprawne przejazdy z miejsca zamieszkania w K. do miejsca pełnienia służby wojskowej i z powrotem.

Błędne jest przyjęcie w zaskarżonym wyroku braku działania oskarżonego w celu osiągnięcia korzyści majątkowej.

Bezspornym jest, że pojęcie korzyści majątkowej, stanowiącej jedno ze znamion przestępstwa z art. 362 § 1 i § 2 k.k. należy interpretować przy wykorzystaniu ustawowej definicji zawartej w treści art. 115 § 4 k.k. Zgodnie z powołanym przepisem korzyścią majątkową lub osobistą jest korzyść zarówno dla siebie, jak i kogo innego.

W uchwale z dnia 30 stycznia 1980 r. (sygn. VII KZP 41/78, OSNKW 1980/3/24) Sąd Najwyższy stwierdził: „Korzyścią majątkową w rozumieniu art. 36 § 3 k.k. (obecnie art. 33 § 2 k.k. – przyp. SN) – stanowiącą cel działania sprawcy – jest każde przysporzenie majątku sobie lub innej osobie albo uniknięcie w nim strat, z wyjątkiem jedynie tych wypadków, gdy korzyść taka przysługuje sprawcy lub innej osobie zgodnie z istniejącym w chwili czynu stosunkiem prawnym”.

W rozpoznawanej sprawie oskarżony nie miał żadnego prawa (poza sytuacją wskazaną niżej) do nakazywania wożenia siebie z miejsca tymczasowego pobytu do WSzW w K. i z powrotem. Korzystając z samochodu dyżurnego płk. rez. E. N. nie musiał użytkować prywatnego auta (które stało przed WSzW), nie ponosił kosztów z tytułu zakupu paliwa do niego, kosztów amortyzacji pojazdu, ani też nie musiał odpłatnie korzystać z innych środków transportu. Korzyść majątkowa w rozumieniu art. 362 k.k. może wynikać z samego faktu wykorzystania przez

sprawcę wojskowego pojazdu mechanicznego, którego samowolne użycie przynosi określony dochód, mogący przejawiać się brakiem niezbędnych wydatków na przemieszczanie się. Bez znaczenia dla motywu działania oskarżonego ma wielkość osiągniętej korzyści majątkowej.

Korzyść majątkowa w rozumieniu art. 362 § 1 i § 2 k.k. może polegać zatem na wykorzystaniu pojazdu służbowego do dojazdów i zaoszczędzeniu przez to pieniędzy. W zabezpieczonych rozkazach wyjazdów brak jest zapisu wymaganego w pkt. 11 przywoływanej już Decyzji Nr 162/MON nakazującego umieszczenie adnotacji o spełnianiu przesłanek określanych w pkt. 5 cyt. Decyzji, dotyczącej możliwości odwiezienia do domu lub przywiezienia do pracy żołnierza zawodowego samochodem dyżurnym, któremu powierzono wykonywanie zadań poza godzinami służbowymi oraz w dni ustawowo i dodatkowo wolne od pracy. Zezwolenie w tym zakresie wydaje osoba uprawniona.

Zgodnie natomiast z pkt. 30 i 31 Decyzji Nr 162/MON przejazdy niesłużbowe, a za takie trzeba uznać dojazdy do miejsca pracy i powrót z niego z użyciem dyżurnego samochodu służbowego Szefa WszW po dniu 1 stycznia 2010 r., mogą być realizowane odpłatnie. Decyzję w tym zakresie podejmuje dowódca jednostki zabezpieczającej. Przejazdy wymienione wyżej odnotowuje się w rozkazie wyjazdu z napisem „odpłatnie” wystawionym przez jednostkę zabezpieczającą. Oskarżony z opisanych możliwości nie korzystał, a dyżurny samochód służbowy w zakresie przejazdu do miejsca pracy eksploatował wbrew rozkazowi przełożonych. Roszczeniowa postawa płk. rez. E. N. wynikająca z zajmowanego stanowiska nie może wykluczać działania z chęci osiągnięcia korzyści materialnej.

Nie można także zaakceptować rozstrzygnięcia w zakresie braku świadomości oskarżonego działania w zamiarze bezpośrednim osiągnięcia wymienionej korzyści. Płk rez. E. N. ma określone, duże doświadczenie życiowe, zawodowe, jest doktorem nauk wojskowych. Trudno zakładać, że przy posiadaniu takich cech, zajmując ważne stanowisko służbowe i korzystając ze związanych z nim przywilejów, oskarżony nie zetknął się z regulacjami dotyczącymi zasad użytkowania samochodów służbowych. Zauważyć także należy, że na etapie postępowania przygotowawczego oskarżony wyraził zgodę na warunkowe

umorzenie postępowania i zadeklarował gotowość naprawienia szkody spowodowanej bezprawnymi przejazdami.

O świadomości płk. rez. E. N. co do działania w celu osiągnięcia bezprawnej korzyści materialnej przesądza także jego wypowiedź na posiedzeniu Wojskowego Sądu Okręgowego w W. z dnia 12 kwietnia 2012 r. (k. 593). Oskarżony stwierdził wtedy, że „przejazdy kosztują, dziś także przyjechałem do sądu samochodem służbowym...”. Sam zatem oskarżony w sposób bezpośredni przyznaje, że dojazdy z miejsca tymczasowego zakwaterowania do miejsca pełnienia służby i z powrotem także musiały „kosztować”.

Rozpoznając ponownie sprawę, Wojskowy Sąd Okręgowy w W. powinien mieć na uwadze poczynione rozważania i dokonać analizy przejazdów prywatnych płk. rez. E. N., objętych aktem oskarżenia, pod kątem ewentualnego spełnienia warunków określonych w powołanej już Decyzji Nr 162/MON.

Ustalenia te niewątpliwie będą miały wpływ na ocenę stopnia społecznej szkodliwości czynu zarzucanego płk. rez. E. N. Na obecnym etapie postępowania przedwczesne jest rozpatrywanie stosunku przepisów art. 231 § 1 i § 2 k.k. do art. 362 k.k.

Z wymienionych powodów Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

kc